

Egyszerűsítési törekvések értékelése a hazai kis- és középvállalkozások adórendszerében

Handa Lászlóné

Óbudai Egyetem, Alba Regia Egyetemi Központ

handa.laszlone@arek.uni-obuda.hu

Absztrakt: Az Európai Tanács 2008-ban elfogadta az európai kisvállalkozási intézkedéscsomagot (SBA), amely jelentős feladatokat ró a tagállamokra, akik vállalták, hogy intézkedéseikkel kedvező üzleti környezetet teremtenek a kkv-k számára. Az Európai Bizottság évente értékeli ezt a folyamatot és megállapította, hogy jó ütemben halad az SBA végrehajtása, de sok még a tennivaló különösen a kkv-t segítő intelligens szabályozás és a finanszírozási igények teljesítése terén. Előző években publikációimban a mikrohitelvezés fontosságáról, szabályozási sajátosságairól már beszámoltam. A vállalkozások számára legalább ugyanilyen lényeges az adórendszer egyszerűsége, átláthatósága, stabilitása is. Ezért dolgozatomban a 2013. január 1-től hatályba lépő új adónemeket, valamint a kisvállalkozásokat érintő szabályozás módosítását mutatom be. Az értékelő elemzésben arra kívánok választ adni, hogy az egyszerűsítési törekvések megfelelnek-e az SBA elvárásainak. Az egyszerűbb megoldások keresése helyett a dán adózási gyakorlatot hozom szemléltetésként. Végkövetkeztetésem: összességében nem egyszerűsödött a hazai kkv-k adórendszere, hanem újabb adónemek jöttek létre, számtalan új feltétel ismeretében – amelyek nem konzekvensnek a korábbi szabályozással – egyre nehezebb adózási kérdésben felelős döntést hozni.

Kulcsszavak: kisadózó vállalkozások tételes adója (KATA), kisvállalati adó (KIVA), egyszerűsített vállalkozási adó (EVA), mikrovállalkozás, kis-középvállalkozás (KKV), kisvállalkozási intézkedéscsomag (SBA)

1 Bevezetés

Magyarországon összesen 572 884 kis-és középvállalkozás található, amely az összes vállalkozás 99,9%-át teszi ki.¹ Ez az arány megegyezik az EU 27 tagállamának átlagával. Ezen belül meghatározó a mikrovállalkozások száma,

¹ becsült adat (Eurostat-adatbázis) <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/>

amelynek aránya hazánkban 94,8%, valamivel meghaladja az uniós 92,2%-os átlagot.

Az adatok ismeretében nem szükséges bizonyítani, hogy mennyire fontos a kisvállalkozásokat segítő intézkedéscsomag racionális értelmezése és mielőbbi bevezetése. A világméretben kibontakozó pénzügyi válság hatására az Európai Tanács 2008-ban elfogadta az Európai Kisvállalkozói Intézkedéscsomagot (SBA), amely segíti a kkv-re vonatkozó nemzeti szakpolitikák kialakítását. Az Európai Bizottság és a tagállamok akkor vállalták, hogy meghatározzák melyek azok az intézkedések, amelyek az üzleti környezet javításához, valamint a kkv-k támogatásához szükségesek. Az intézkedéscsomag végrehajtását évente áttekintik, amelyről jelentés készül. Dolgozatom első részében az adózásra vonatkozó bizottsági értékelést tekintem át, mivel ez képezi alapját a hazai kisvállalkozási adópolitika céljainak. Ezt követően a 2013. január 1-től hatályos kisvállalkozói adórendszer fő elemeinek bemutatásával és elemzésével adok választ arra a kérdésre, hogy egyszerűbb lett-e a hazai adózás. A téma aktualitását igazolja, hogy ebben az évben több új adónemmel és adózási fogalommal kellett megismerkedni nem csak a szakembereknek, hanem a vállalkozóknak, oktatóknak, hallgatóknak, adófizető állampolgároknak is.

A kutatási módszerem a szakirodalom, valamint a hatályos jogszabályok elemzése, ezen kívül felhasználtam személyes tanácsadói tapasztalataimat, melyet mérlegképes könyvelői és adótanácsadói minőségemben szereztem.

2 Az Európai Kisvállalkozói Intézkedéscsomag eredményei

2.1 Az SBA bemutatása

Az EU-nak 2000. júniusában elfogadott Kisvállalkozások Európai Chartájáig nem volt kisvállalkozási politikája. Ez a dokumentum jelölte ki először a közösség és a tagállamok számára a tíz fő cselekvési irányt. A kisvállalkozásokra irányuló megkülönböztető politika eredményeképpen született meg az az intézkedéscsomag, amelyre a bevezetőben utaltam. Ily módon a Charta része lett az Európai Tanács által elfogadott Európai kisvállalkozói intézkedéscsomagjának (SBA), amely szintén tíz elvre és konkrét fellépésre épül:

- I. a vállalkozói készség ösztönzése,
- II. lehetőség az újrakezdesre,
- III. „Gondolkozz előbb kicsiben” elvnek megfelelő szabályok alkotása,
- IV. hatékony közigazgatás,
- V. könnyített közbeszerzési eljárás,

- VI. finanszírozáshoz jutás,
- VII. egységes piac,
- VIII. szaktudás és innováció,
- IX. környezetvédelmi kihívások lehetőségé alakítása,
- X. nemzetközi fellépés támogatása.

Az Európai Bizottság ahhoz, hogy nyomon tudja követni a kkv-k fejlődését, minden évben elkészíti éves jelentését (SME Performance Review), illetve ténylapokon értékeli egyes tagállamok teljesítményét az SBA megvalósításában.

Annak ellenére, hogy az SBA-nak nincs adózásra koncentráló fejezete – a korábbi Kisvállalkozási Chartának volt - érdemes megvizsgálni a III. és IV. elvet, mert ez célozza meg az intelligens szabályozás megvalósítását és a kkv-k piacrajutási lehetőségeinek bővítését (ami jelen tanulmányom szempontjából fontos).

2.2 SBA eredmények

Az Európai Bizottság éves jelentései alapján megállapítható, hogy az intézkedéscsomag gyors végrehajtásában vala-mennyi tagország érdekelt, de az alkalmazott eljárások jelentősen eltérnek egymástól, sőt a kitűzött célokat nem sikerült megvalósítani. Ez igaz elsősorban a kkv-k adminisztratív terheinek csökkentésére. Javulás tapasztalható a finanszírozási forrásokhoz való hozzájutás (mikrohitel programok bevezetése), a kkv-k nemzetközi fellépésének támogatása, elektronikus kormányzás bevezetése, a vállalkozásindítás költségeinek csökkentése terén.

Két fontos célkitűzést emeltem ki az EB javaslatai közül, amely az Európa 2020 stratégiával összhangban új lendületet adhat az SBA-nak:

- *Meg kell valósítani az európai kkv-kat segítő intelligens szabályozást²*

A megvalósítás eszközei: egyablakos ügyintézés megteremtése, „csak egyszer elv”alkalmazása, elektronikus ügyintézés, uniós számviteli keret egyszerűsítése, kisebb társaságokkal szemben támasztott beszámolási és ellenőrzési kötelezettségek csökkentése, a kkv-teszt rendszeresen alkalmazása a jogszabályok hatásvizsgálatára, a vállalkozásokra vonatkozó hatályba lépő jogszabályok előzetes ütemezése.

- *A kkv-k piacra jutási lehetőségének bővítése.*

Eszközei: a társasági jog, a szerződési jog és az adórendszerek különbségeit csökkenteni kell. A társasági adóalap kiszámításához egységes szabályokat kell alkotni, így a kkv-k könnyebben tudnának más tagállamban is vállalkozni. A hozzáadott értékadóra vonatkozó adminisztratív előírásokat csökkenteni kell.

² Az „Intelligens szabályozás az Európai Unióban” Közlemény COM(2010)543.

Az EB célkitűzései és a megvalósításra kialakított eszközök csak akkor szolgálják hatékonyan a kisvállalkozói szektort, ha a tagállamok eleget tesznek az Unió elvárásainak. Ezért az eredmények értékelése akkor teljes körű, ha ismertetem a Magyarországról készített 2012.évi SBA értékelés fontosabb megállapításait.³

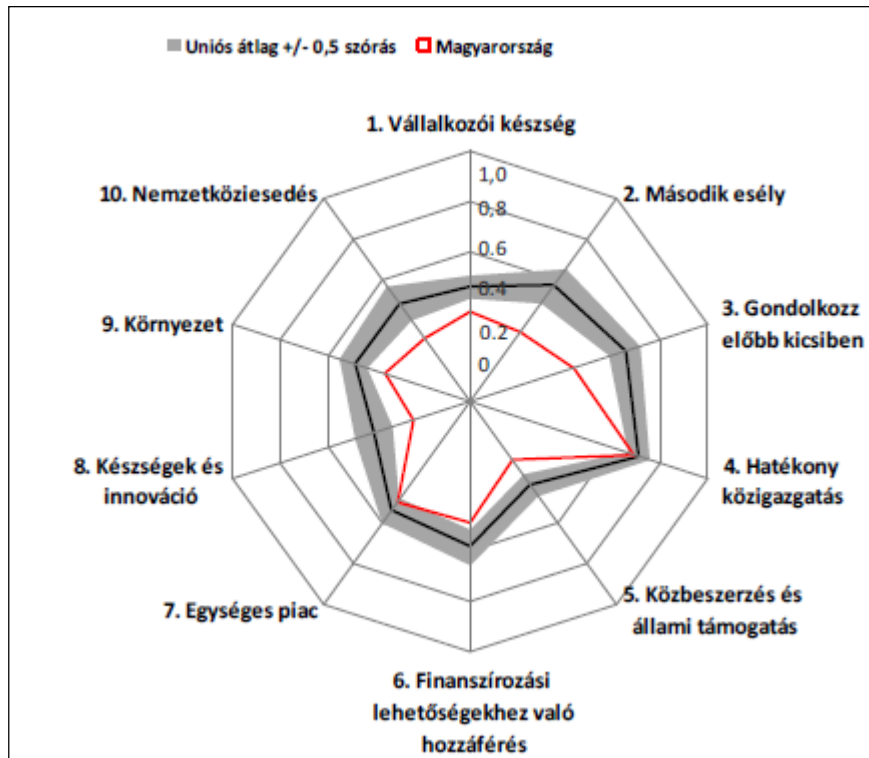
2.3 SBA értékelés Magyarországról

Legfontosabb megállapítások:

- A magyarországi kkv szektor 2005 óta stagnál.
- A mikrovállalkozások különösen fontosak, mivel az üzleti szféra 36%-át foglalkoztatják.
- Magyarország a 10 SBA terület közül 8-ból le van maradva a többi uniós országhoz képest.
- A kormány továbbra is aktívan foglalkozik kkv-politikával, de több intézkedése kedvezőtlen hatással jár a kkv-re.

A következő ábra a tíz szempont alapján készült SBA-profil mutatja, amely Magyarországot továbbra is a felzárkózó uniós országok csoportjába sorolja.

³ SBA_fact_sheet_hungary_2012

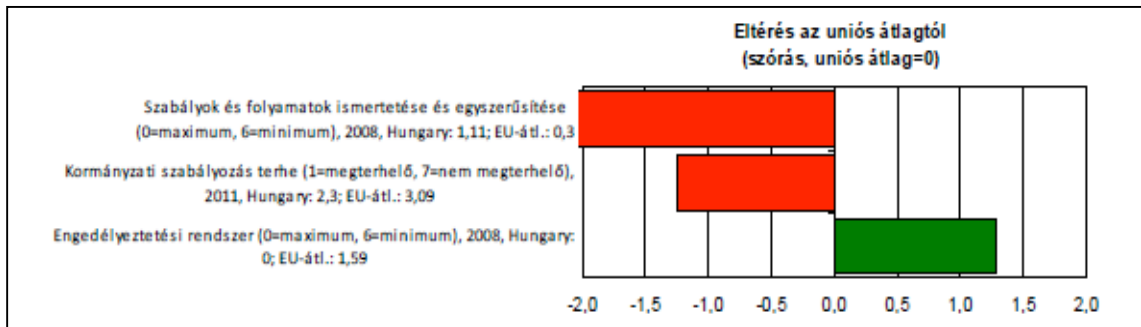

1. ábra

Magyarország SBA-profilja

Forrás: SBA_fact_sheet_hungary_2012. 3. oldal

Érdeemes megvizsgálni azt a két területet, amely kapcsolatban van az adózással. A 2. ábra mutatja, hogy ez a legproblémásabb terület, Magyarország teljesítménye a szabályok és folyamatok ismertetése és egyszerűsítése terén marad el legjobban az uniós átlagtól. Rosszabbak vagyunk a megterhelő kormányzati szabályozás miatt. (Egy példa: Online pénztárgépek üzembehelyezése kapcsán már 12 jogi szabályozás jelent meg eddig!)

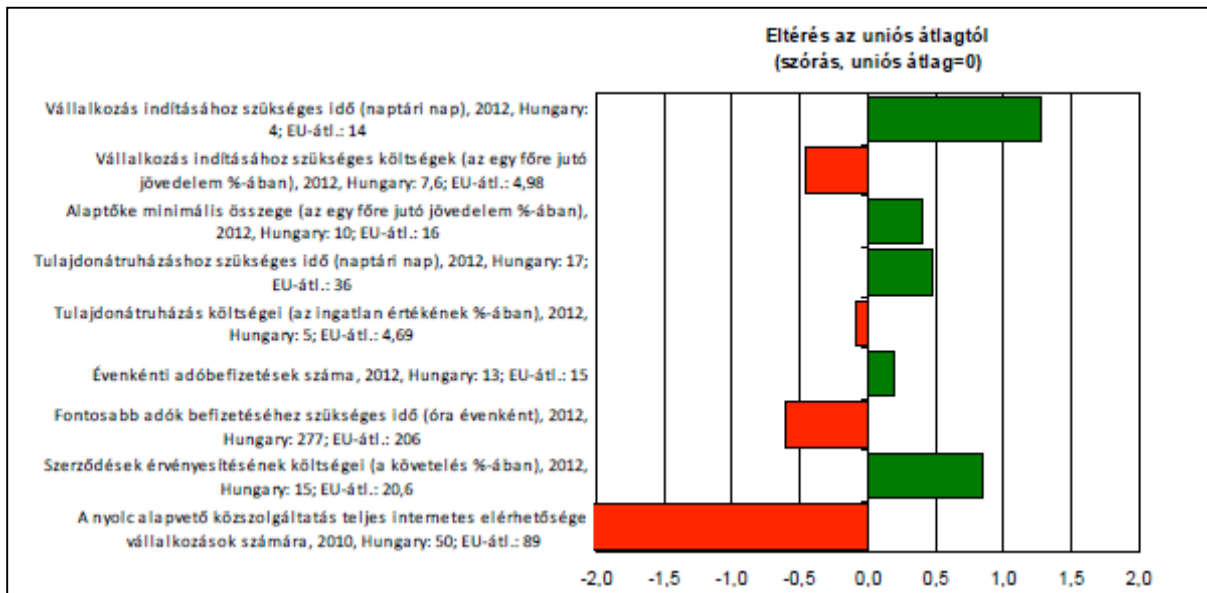

2. ábra

Gondolkozz előbb kicsiben

Forrás: SBA_fact_sheet_hungary_2012. 6. oldal

A hatékony közigazgatás területen érte el Magyarország a legjobb eredményt az SBA-profil ábrája szerint. A 3. ábra alapján látható, hogy ennek a területnek a minősítése nem egyértelmű. Vitatható az évenkénti adóbefizetések száma, mivel havonta kell adóelőleget fizetni több adónem esetében. Ugyanakkor nem szerepel a kérdések között a hatósági ügyintézés időtartama.

3. ábra

Hatékony közigazgatás

Forrás: SBA_fact_sheet_hungary_2012. 7. oldal

3 Hazai kkv-politika kutatási programok

Amint azt az előző fejezetben kifejtettem, az EB fontosnak tartja a kkv-k versenyképességének növekedését, ezért a tagállamok számára számos javaslatot fogalmazott meg. Emellett kiemelkedő szerepet töltenek be ebben a témakörben folytatott hazai kutatások, mivel a magyar makro-és mikro környezetet jobban ismerik. Munkámhoz ezért felhasználtam az Óbudai Egyetem Szervezési és Vezetési Intézete KKV kutatócsoportjának elemzéseit is. A kérdőíves felmérés célja: a hazai kkv-k helyzetének és versenyképességének felmérése, a versenyképesség növeléséhez szükséges eszközök és módszerek feltárása.⁴

Az idézett tanulmányban *az egyes adófajták hatásáról a versenyképességre* számomra mérvadó megállapítást találtam:

„A TB járulékot (50%), a társasági adót (43,75%) és a személyi jövedelemadót (43,75%) tekinti a legtöbb vállalkozás meghatározónak.

Az EVA-t (62,5%) és a vámat (50%) legtöbben úgy értékelik, hogy nincs hatással a versenyképességükre.

A helyi adót a vállalkozások 43,75%-a közepes hatású tényezőnek gondolta.”(19.oldal)

A makro környezeti tényezők közül egyértelműen hátráltató tényezőnek minősül az ÁFA emelkedése (100%).

Ezek után adódik az a következtetés, hogy célszerű dolgozatomban a vállalkozók szempontjából meghatározó szerepet betöltő adónemekre fókuszálni.

Az ERENET – a Közép-európai Egyetemek Vállalkozásoktatással és Kutatással Foglalkozó Hálózata – Magyar Tagozata is értékelte a 2010-ben tartott konferenciáján a hazai kkv politikát és megfogalmazta elvárásait. Úgy gondolom, hogy az idézett javaslatok még mindig nem veszítették el aktualitásukat, ezért fontos hivatkozási alapnak tekintendők a kormányzati politika számára.

Kiemeltem az *adózás szempontjából fontos javaslatokat*:

- „A kkv-k adminisztratív terheit a következő 5 évben legalább 25%-kal kell csökkenteni.
- Az élők munkaterheinek csökkentése érdekében az adó-és járulérendszer területén átgondolt és átfogó változtatásokra van szükség. Csökkenteni kell az adónemek számát és mértékét, össze kell vonni a vállalkozókat terhelő adó-és járulékbevallásokat, kiszámíthatóvá kell tenni az adózási rendszert.
- Ki kell dolgozni az innovatív és versenyképes induló vállalkozások támogatási és kkv-k versenyhátrányainak ellensúlyozását segítő rendszerét.” (96.oldal)

⁴ Dr Kadocsa György: A hazai kis és közepes vállalkozások helyzete és fejlesztési lehetőségei, Vállalkozásfejlesztés a XXI.században II. Tanulmánykötet

4 A hazai kkv-k hatályos adórendszere

Vizsgálatom tárgyát a 2013. január 1-től hatályos adójogszabályok képezik, amely teljes terjedelmében 14 törvényt jelent. A közel fél ezer oldalnyi (HVG Adó Különszáma) jogszabály gyűjtemény alapján a kisvállalkozói szféra meghatározó adónemeit céloztam meg, arra kerestem a választ, hogy mennyiben felel meg ez az adószisztéma a „Gondolkozz előbb kicsiben” elvnek. Tekintettel arra, hogy a magyar adórendszer igen nagyszámú, körülbelül 65 féle adónemet alkalmaz – ebben éllovasok vagyunk nemzetközi viszonylatban is – le kellett szűkítenem a kutatást a jövedelemadókra, az Áfára, valamint a járulékok körére. Következtetésem levonására és javaslataim megfogalmazására éppen elegendő tény áll rendelkezésemre, amit még alátámasztok a dán adózási gyakorlat egyszerűségének szemléltetésével.

4.1 A kkv-k jövedelemadói

A kisvállalkozások számára 2013-ban bevezetett újabb két adónemmel összesen hatra bővült a jövedelemadók köre. A választást befolyásolja elsősorban a szervezeti forma, az elért bevétel, a tevékenységek köre, az alkalmazottak száma (a legfontosabbakat említve). Mely adónemek sorolhatók ide?

Az egyéni vállalkozó választható jövedelemadói:

- személyi jövedelemadó kétféle adózási módon
- egyszerűsített vállalkozói adó (EVA)
- kisadózó vállalkozások tételes adója (KATA)

Az egyéni cég, a gazdasági társaság által választható jövedelemadók:

- társasági adó
- egyszerűsített vállalkozói adó (EVA)
- kisvállalati adó (KIVA)
- kisadózó vállalkozások tételes adója (KATA)

Alapesetben a személyi jövedelemadóval az egyéni vállalkozó az 1. táblázat szerint állapíthatja meg adóját:

adó számítás menete	vállalkozói jövedelem szerint	átalányadózás
feltételek	-	bevétele ≤ 15 millió (keresk. 100 millió)
adóalap meghatározása	bevétel-költség-vállalkozói kivét ± adóalap korrekció	bevétel-diktált költséghányad
jövedelemminimum meghatározása	(bevétel-elábé-közvetített szolg.) * 0,02	-
tényleges adóalap	a kettő közül a nagyobb	-
számított adó	10% és 500 millió fölött 19%	16%
adózott eredmény	adóalap-számított adó	-
osztalékalap	adózott eredmény ± módosító tételek	-
osztalékadó	osztalékalap 16%-a	-
vállalkozói kivét adója	16%	-

1. táblázat

Az egyéni vállalkozó személyi jövedelemadója megállapításának módszerei

Forrás: saját szerkesztés

A módszer igen bonyolult – különösen a vállalkozói jövedelem szerint -, mert igényli az adóalap meghatározását (a költségelszámolás tételes szabályozása, az adóalap csökkentési lehetőségek nagy száma miatt), az osztalékalap kiszámítását és három jogcímen a jövedelemadókat is (nyereségadót, osztalékadót, vállalkozói kivét adóját). Ettől kedvezőbb az átalányadózás, főleg azért, mert ez évtől - a kereskedőket kivéve - munkaviszony mellett is választható, sőt a kezdő vállalkozó számára is fennáll a lehetőség. A diktált költséghányad segítségével - a tevékenység jellegétől függően 40% és 94% között – kerül megállapításra az adóalap.

Ezek után már nem igazán érthető, hogy mi indokolja a 2003-ban bevezetett és azóta a 15% helyett 37% adókulcsot alkalmazó EVA létjogosultságát, amelynek bevételi határa 30 millió forint. Számításaim szerint azoknak célszerű ezt választani, akik 10% alatt tudnának költséget elszámolni, leginkább szellemi tevékenységet végző, alkalmazott nélküli önfoglalkoztató kisvállalkozók, ha teszik ezt munkaviszony mellett áfa körbe tartozó tevékenységekre (pl. tanácsadás, tervezés, pályázatírás, könyvelés).

A kisvállalkozások adózásának egyszerűsítése céljából fogadták el 2012. októberében azt a törvényt, amely választható adózásként bevezette a kisadózó

vállalkozások tételes adóját (KATA) és a kisvállalati adót (KIVA). Megjegyzem: a nemes cél már többször csorbult, mivel már hatályba lépése előtt módosításra volt szükség, sőt ez év márciusában ismét a Parlament elé került a CXLVII. törvény. Annak ellenére, hogy a választók számára még nincs értékelhető adat a birtokomban, félok hogy nem lesz olyan népszerű adózási mód, ahogy azt a kormányzat beharangozta. Ennek okait a következőkben látom:

- Nem volt előzetes tájékoztatás (legalább egy évvel a bevezetés előtt). Ezzel újabb rossz pontot szereztünk a bemutatott SBA-profilunkhoz (2.ábra).
- Hiányolom a kkv-teszt alkalmazását, ami az intelligens szabályozás megvalósításának egyik eszköze (2.2).
- KATA esetében túl alacsony a választhatóság értékhatára (évi 6 millió forint).
- Bonyolultak a választhatóság feltételei (ezért került módosításra márciusban a KATA).
- „A kevesebb többet érne” elv szerint egy célzott, a mikrovállalkozásokra szabott kisvállalati adó jobban megfelelne, mint az egy törvénnyel egyszerre kettő, alapjaiban is igen eltérő jövedelemadó.

Azért, hogy a két új adónem lényegét jobban megérthessük elvégeztem a következő összehasonlítást:

Szemponatok	KATA	KIVA
1. Adók csoportosítása	közvetlen adók, jövedelemadók	
2. Adóalanyok	egyéni vállalkozó, egyéni cég, bt. kkt. (csak magánszemély tagok)	egyéni cég, gazdasági társaságok, szövetkezet
3. Feltételek	bevétel ≤ 6 millió Ft (kivéve: ingatlanbérbeadás)	bevétel ≤ 500 millió Ft, mérlegfőösszeg ≤ 500 millió Ft, létszám ≤ 25 fő
4. Adóalap	nincs	pénzügyileg realizált eredmény + személyes közreműködés ellenértéke ± korrekció
5. Adó mértéke	adótételek: havonta és személyenként 50/25 ezer Ft	adókulcs: 16%
6. Bejelentkezés	bármikor	tárgyévet megelőző év dec.20-ig, új vállalkozás 30 napon belül
7. Milyen adónemeket helyettesít?	-személyi jövedelemadó -társasági adó, -szociális hozzájárulási adó, -eho, -nyugdíjjárulék, -egészségbizt.jár.+MEP, -szakképzési hozzájárulás	-társasági adó, -szociális hozzájárulási adó, -szakképzési hozzájárulás
8. Nyilvántartás	bevételi nyilvántartás	kettős könyvvitel
9. Bevallás	Nyilatkozat: tárgyévet követő febr. 25-ig kivéve: ha 40% különadót is fizet, akkor adóbevallás	tárgyévet követő május 31-ig
10. Adóelőleg fizetés	nincs, mivel havonta tárgyhót követő 12-ig köteles az adótétel utalására	havonta, ha a KIVA > 1 millió Ft negyedévente

2. táblázat

A kisvállalati jövedelemadók összehasonlítása

Forrás: Saját szerkesztés

A KATA legnagyobb előnye egyszerűségében rejlik és a kisvállalkozó számára költségtakarékos megoldást jelent. Nem kell könyvelőt alkalmazni ahhoz, hogy havonta eleget tegyen az 50/25 ezer forintos adókötelezettségének. Természetesen ez csak akkor igaz, ha nincs alkalmazottja, aki után járulék fizetési kötelezettsége van és nincs az ÁFA körbe (alanyi mentességet választott). Főállású kisvállalkozóként 50 ezer forintot fizet a havonta esedékes 67.743 forint helyett (és ebben nincs benne a vállalkozói nyereségadó és osztalékadó), míg a többes jogviszonnyal rendelkező 25 ezer forintot.

Sajnálatos módon a törvényhozók figyelmét elkerülte a közép-és felsőfokú intézmények nappali tagozatán tanuló vállalkozók köre, ők ugyanis kimaradtak a KATA 25 ezer forintos adótétellel adózók felsorolásából (amit egyébként Tbj. többes jogviszonnyal minősít). Célszerű lenne azokat a hallgatókat is többes jogviszonnyal rendelkezőnek tekinteni, akik már egyetemi éveik alatt belekezdnek önálló vállalkozásba, számukra is biztosítani kellene a kedvező tételes adózást.

A KATA mellett bevezetett KIVA lényegesen bonyolultabb konstrukció, még a szakemberek is idegenkednek alkalmazásától. Igényli az adóalap levezetését, ami jelentősen eltér a társasági adóalaptól mivel ez pénzforgalmi szemléletű. Kiváltja a 10%-os társasági adót, valamint a tagok személyes közreműködése után fizetendő szociális hozzájárulási adót és szakképzési hozzájárulást, de az egyéni járulékokat már nem. Ugyanakkor a magánszemélyek osztalékát terheli a 16% osztalékadó és a 14% egészségügyi hozzájárulás. Logikai ellentmondás fedezhető fel a KIVA 25fős létszámhatára és a kisvállalkozás uniós és hazai szabályozása között, mely szerint 50fő a határ. Célszerű lenne ebben az esetben is egységesen értelmezni a fogalmakat (az EB 2005-ben elfogadott ajánlása szerint).

4.2 A kkv-k által fizetendő járulékok

Ebbe a körbe tartoznak azok a közterhek, amelyeket az egyéni vállalkozó és a gazdasági társaság tagjai személyes közreműködése ellenértéke után fizet, de járulékfizetési kötelezettség terheli az alkalmazott foglalkoztatását is. Megoszlik a befizetési kötelezettség a foglalkoztató és a munkavállaló között, emellett a különböző jogcímen fizetendő hozzájárulások a társadalombiztosítási alapok, a munkaerő-piaci alap, valamint a szakképzés forrásait jelentik. A sokcsatornás elvonás jelentősen növeli az élőköltségét és adminisztrációját. Emiatt nem könnyű áttekinteni a négy féle választási lehetőséget felkínáló kisvállalkozói jövedelemadózást, ha még a járulékokkal is számolunk. A következő táblázat az élőköltség után fizetendő járulékokat/hozzájárulást foglalja rendszerbe.

I. Foglalkoztatói közteher		II. Egyéni járulék	
Szociális hozzájárulási adó	27%	Nyugdíjjárulék	10%
Szakképzési hozzájárulás	1,5%	Egészségbiztosítási járulék	7%
Egészségügyi hozzájárulás osztalékalap után	14%	Munkaerő-piaci járulék	1,5%
Egészségügyi hozzájárulás béren kívüli juttatás után	14/27%		
Egészségügyi szolgáltatási járulék	6.660Ft/hó		

3. táblázat

Az élők munkát terhelő adójellegű befizetések csoportosítása

Forrás: Saját szerkesztés

Annak ellenére, hogy az élők munkája terhelése Magyarországon magas – meghaladja az uniós átlagot – a legfőbb gondot a társadalombiztosítás szabályozási rendszere okozza. Eltérő a különböző hozzájárulás és járulék számítás alapja, amit havi rendszerességgel kell bevallani, a különböző jogcímen keletkező befizetéseket a megadott központi költségvetési számlákra átutalni, a fizetési kötelezettséget külön-külön nyilvántartani a kisvállalkozások számára megoldhatatlan feladat (bérszámfejtő program és szakember bevonása szükséges). Az utóbbi évek gyakori jogszabály változása sem hozott előre lépést ezen a területen, holott kívánatos lenne a munkanélküliségi rátánk csökkenése érdekében megteremteni az *egycsatornás élők munkája utáni hozzájárulás* bevezetését.

Javaslatom lényege: a foglalkoztató által egy összegben befizetett közteher egy központi költségvetési számlára kerülne, amelyből különböző jogcímekre az adóhatóság közreműködésével történne meg a felosztás (nyugdíjalapba, egészségbiztosítási alapba, munkaerő-piaci alapba, szakképzési alapba). Ez biztos jelentősen csökkentené a bérszámfejtés és a banki átutalások költségeit (ERENET által javasolt 25%-os csökkentés megvalósulna!).

4.3 A kkv-k általános forgalmi adózása

Legfontosabb változás 2013-tól – mely a 2010/45/EU tanácsi irányelv alapján került bevezetésre – a *pénzforgalmi elszámolás választásának lehetősége* a kisvállalkozások számára. Remélhetőleg a kisvállalkozások likviditási helyzetét

javítja a törvény módosítása, mert az adóalany a fizetendő adót nem a teljesítéskor, hanem az ellenérték jóváírásakor állapítja meg. Ezzel szinkronban van a beszerzési számlák áfájának levonási joga, ami akkor gyakorolható ha a kérdéses számlát a beszerző kiegyenlítette. A pénzforgalmi elszámoláshoz szükséges feltételek:

- az adóalany kisvállalkozásnak minősüljön,
- éves árbevétele ne haladja meg a 125 millió forintot,
- belföldi adóalany legyen,
- ne álljon csőd-vagy felszámolási eljárás alatt,
- nem választott alanyi mentességet.

Az alanyi adómentesség határának felemelése 5 millióról 6 millió forintra elsősorban azt a célt szolgálta, hogy a KATA szerint adózó kisvállalkozások mentesüljenek a forgalmi adózás alól, bár amint abban a fejezetben kifejtettem, igen alacsony az értékhatár.

Számlázási szabályok változása: még több adat, információ kerül a papíralapú illetve az elektronikusan előállított számlákra. Az áfa törvény 169.§. a)-r) pontjai sorolják fel a számla kötelező adattartalmát, szerintem nem indokolt minden adat (túlszabályozás esete!).

Újabb adatszolgáltatási kötelezettség került bevezetésre: *belföldiáfa-összesítő jelentés* néven. Az adóbevallás gyakoriságához illeszkedő jelentést a 2 millió forint áfatartalmat elérő számlákról kell elkészíteni mind az adófizetésre kötelezett, mind a levonási jogot gyakorló adóalanyoknak egyaránt. Ezenkívül a közösségi adószámmal rendelkező adóalanyoknak továbbra is külön kell *összesítő nyilatkozatot* készíteni a különböző típusú közösségi ügyleteikről. Ehhez még tegyük hozzá a sima bevallás gyakoriságának szabályait (havi, negyedéves, éves), érzékelhetően túlszabályozott a rendszer.

A pénztárgépi adatszolgáltatás 2013. április 1-től új fejezetet nyit az információ szerzés technikájában. Bár az online kapcsolat az adóhatósággal még nem jött létre – a speciális pénztárgépek rendszerbe állítása nem történt meg – a NAV honlapján már 1 Kormányhatározat, 1 nemzetgazdasági miniszteri rendelet és 10 közlemény olvasható ebben a témakörben. Ebben az évben a kisvállalkozásokat nemcsak anyagilag terheli meg az átállás, jelentős kapacitást igényel a jogszabályok megismerése is. Annak ellenére, hogy az intézkedés célja a gazdaság kifelhéritése, az eltitkolt bevételek feltárása fontos érdek, a megvalósítás módja nem megfelelő.

Végül az *áfa visszaigénylés teljesítésének időszakát* tartom indokolatlanul hosszúnak, mivel az esedékességtől számítva *75 napon* belül kell az adóhatóságnak kiutalni. Egy nagyvállalat tudja finanszírozni beszerzéseit, de a kkv-k többsége likviditási problémákkal küzd, ezért differenciálni kellene a kisvállalkozások javára. Jelenlegi szabályozás ettől rövidebb kiutalási időszakot is

megenged, de nem a kisvállalkozások számára (felszámolás, végelszámolás esetén). Talán megelőzhető lenne sok felszámolás, ha a kisvállalkozás előbb jutna pénzéhez.

5 A dán adórendszer

Miért a dán adórendszert választottam összehasonlítási alapul? Az erre vonatkozó szakirodalom, valamint 7 éve Koppenhágában élő és jelenleg könyvelőirodában kkv ügyfeleknek dolgozó tanácsadóm meggyőzött arról, hogy Dániában megvalósult az intelligens szabályozás, kézzel fogható eredményei vannak az SBA sikeres végrehajtásának. Néhány tagállam között szerepel Dánia, aki alkalmazza a kkv tesztet a nemzeti döntéshozatali eljárásban.⁵ Az egységes piac elvét szolgáló egyablakos ügyintézés mellett az anyanyelvi ügyintézésen kívül angol weboldalt is üzemeltet.⁶

A továbbiakban konkrét tények leírásával azt a vállalkozásbarát adózási gyakorlatot kívánom bemutatni, ami követendő példa lehet a hazai szakpolitikai döntéshozatalban.

Dániában a *vállalkozás alapítás* és az adózás is nagyon egyszerű. Nagy hangsúlyt kap a kezdő vállalkozások támogatása, ügyvédi segítség, ingyenes tanfolyam, adóhivatal (Skat) honlapján oktató film elégséges ahhoz, hogy egyéni vállalkozást és Bt-ot hozzon létre. Nincs költsége és interneten 2 perc alatt megoldható. Tényleg egyablakos, mert nincs külön az adóhatóság felé kötelező bejelentés 8 napon belül. A Kft és Rt esetében már szükséges az előírt alaptőke, amelyet bankszámlán kell letétbe helyezni.

Adóbevallás. A Skat minden évvégén elkészíti az adó előrejelzést –amelyet a munkáltató és a magánszemély adókártya formájában megkap -, ami alapján meghatározzák az adósávot és a kedvezmény összegét, ez lesz az adóelőleg számítás alapja. Március elején elérhető az automatikusan elkészített adóbevallás (szintén a Skat készíti), amelyet június 1-ig lehet javítani. Ez által az állampolgárok mentesülnek az adóbevallás beküldése alól (mivel az adatok a Skatnál rendelkezésre állnak).

Jövedelemadózás

A jövedelemadó sávos, progresszív 36-60% -os kulcsokkal. Minden magánszemély 42.900 DKK adókedvezményben részesül. A jövedelemadó magába foglalja az önkormányzati adót, a királyi adót, és a társadalombiztosítási

⁵ <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/better-regulation>

⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/eu-go/

adót is. Nagyon szimpatikus megoldás, hogy az egy összegben megállapított adót nem kell különböző jogcímen elszámolni és átutalni. Bár a banki utalásoknak nincs külön költsége jelenleg Dániában. A jövedelemadón kívül 8% munkaerőpiaci hozzájárulás kerül levonásra a teljes kifizetés után.

Három csoportba sorolhatók a jövedelemadózóok:

- A-skat-et fizetők, az alkalmazottak. A munkáltatójuk megkapja az adóhatóság által kibocsátott elektronikus adókártyát, amelynek segítségével levonható és utalható az adóelőleg.
- B-skat-et fizetők, a vállalkozások. Adóelőleget maguk után fizetik, az egyéni vállalkozó a bruttó eredménye alapján behatárolt adósáv szerint (mint az alkalmazott). A Bt választhat, hogy fizetést számol el tagjainak, ami után sávosan jövedelemadót von le, majd évvégén a profit után 25% társasági adót fizet vagy a teljes jövedelmet kiveszi évközben ezáltal társasági adót nem fizet csak személyi jövedelemadót. A Kft és Rt köteles társasági adót fizetni és a tagoknak történt kifizetés után jövedelemadót levonni.
- A és B-skat-et fizetők: alkalmazottak, mellette vállalkozásuk is van. Igen elterjedt Dániában, de ez nem befolyásolja az előzőekben felsorolt adónemeket és azok mértékét.

Az egyéni vállalkozások és a betéti társaságok évvégén eredményük megállapításához egyszerűsített eredménykimutatást készítenek, amely könyvelő nélkül is megoldható. A kiszámlázott bevételeket és a tevékenységhez szükséges kiadásokat tartalmazó kimutatás összevetése alapján kijön az eredmény és készen van az adóbevallás. Az egyéni vállalkozóknak excel táblázatban egyszerűsített könyvelési forma áll rendelkezésre. Az eredménykimutatást 300.000 DKK nyereségig nem kell leadni a Skat-nak.

Általában akkor igényelnek könyvelőt, ha tárgyi eszközt vásárolnak és szeretnék az amortizációt elszámolni vagy nem tudják, hogy milyen számlákból lehet az áfát levonni.

Az áfa elszámolás szabályai

Egyetlen 25%-os kulcs van érvényben évtizedek óta. Kötelező az általános forgalmi adó hatálya alá bejelentkezni, ha a gazdasági tevékenységből származó bevétele meghaladja az 50.000 DKK-t. A vállalkozások nagy része negyedéves bevalló, de az elszámolásra és a befizetésre rendelkezésre álló időszak hossza lényegesen több mint nálunk: 1hónap és 10nap. Az egyoldalú ÁFA bevallás az azonosító adatokon kívül más adatot nem tartalmaz, mint a fizetendő adó összegét!

6 Következtetések, javaslatok

Vizsgálatom tárgyát a kisvállalkozások számára kialakított adónemek, adózási módszerek és eljárási szabályok képezték. Arra a furcsának látszó következtetésre jutottam, hogy minél inkább egyszerűsítésre törekednek a hazai adópolitika döntéshozói, annál bonyolultabbá válik adórendszerünk. Összefoglalva tanulmányomban leírtakat, a következők igazolják állításomat:

- a KATA és a KIVA együttes bevezetése nehéz döntés elé állította a kkv-eket,
- a KATA egyszerű konstrukció, célszerű választani, de már van EVA és átalányadó is,
- a KIVA nem egyszerűbb, mint a társasági adó, csak más adóalap számítási mód,
- nem volt megfelelően előkészítve a két új adónem bevezetése, nem előzte meg kkv-teszt,
- jelenleg hat féle jövedelemadó van érvényben, ez soknak bizonyul,
- nőtt a jogszabály módosítások gyakorisága (nem csak évente, hanem éven belül is változik),
- adótörvények utólagos módosítása más, nem adóval összefüggő törvényben (un. salátatörvény),
- nem érvényesül a „csak egyszer elv”. Például: új adatszolgáltatás bevezetése az áfa bevallások mellé,
- különböző jogszabályok eltérően értelmezik a kkv kategóriáját,
- az élőmunka közterheinek növekedése, kiszámításának bonyolultsága negatív hatással van a foglalkoztatásra.

Javaslatom egy olyan egyszerű, transzparens jövedelemadó bevezetése lenne, ami mellett már nem lenne szükség egy „egyszerűbb változatra” is. Amint azt a dán adózási gyakorlat mutatja, megvalósítható egyetlen sávosan progresszív jövedelemadóval és a gazdasági társaságok 25%-os társasági adójával.

Az adminisztratív költségek csökkentése is megoldható lenne az általam javasolt egycsatornás közteher befizetéssel.

Az adóbevallások gyakoriságának és tartalmának egyszerűsítése, valamint a többszörös adatszolgáltatás megszüntetése a legegyszerűbben kivitelezhető intézkedéscsomag, még külön erőforrást sem igényel.

Mivel Magyarország élenjár az elektronikus kormányzati megoldások alkalmazásában – jó példa erre az elektronikus bevallás – olyan felhasználóbarát kormányzati portálokat kell kifejleszteni, aminek segítségével elektronikus úton teljesíthető valamennyi szükséges adminisztratív követelmény.

Irodalomjegyzék

- [1] Európai kisvállalkozói intézkedéscsomag: SBA bizottsági közlemény, COM (2008) 394
- [2] SBA felülvizsgálata, bizottsági közlemény, COM (2011) 78
- [3] Intelligens szabályozás az Európai Unióban című közlemény, COM (2010) 543
- [4] Európa 2020: Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája COM (2010)
- [5] SBA_fact_sheet_hungary_2012.pdf
- [6] Adózás az Európai Unióban Statisztikai Tükör IV.évfolyam 100. KSH 2010.
- [7] EU-tagállamok adózása Saldó Budapest, 2005.
- [8] Marján Attila: Az Európai Unió gazdasága HVG kiadó, Budapest, 2006.
- [9] Borbás László: Európai elvárások-magyar válaszok. Az Európa 2020 stratégia üzenete Magyarországnak. Vállalkozásfejlesztés a XXI. században Tanulmánykötet II. Budapest, 2012.
- [10] Dr Kadocsa György: A hazai kis és közepes vállalkozások helyzete és fejlesztési lehetőségei. Vállalkozásfejlesztés a XXI. században Tanulmánykötet II. Budapest, 2012.
- [11] Adótörvények 2013. HVG különszám
- [12] http://ec.europa.eu/eu2020/index_en.htm
- [13] <http://www.skat.dk/SKAT.aspx?old>
- [14] <http://www.startvaekst.dk/aboutstartvaekstto>